

רובינשטיין, ידן ותמיר בהצבעה בד"ש
"ידן אינו סניילי"

לדעתי, ההיפך היה צריך להיות. לפני הבחירות לכנסת התשיעית יכולת לשאול את עצמי: איך אני יכולה להאמין בו? אבל בבחירות לכנסת העשירית, ובגלל פרשת ד"ש, כבר הוכחנו שלא התפתחנו לא לשררה ולא לג'ובים. אותה שריפה ששרפה את ידן ותמיר, אותה שריפה חיטלה אותנו והוכיחה שמילה שלנו היא ברזל. דווקא בגלל פרשת ד"ש התחזקה האמינות שלנו.

● **נחזור לתקופה שז' הקמת ד"ש. מדוע התנגדת לצירופו של לובה אליאב?**

הוא הכריז שהוא שמאל ויעודו בחידוש פניה של העבודה. אלה לא היו המטרות שאיתן שאפה שינוי. אני לא ראתי את תפקידי כמחדש ימיה של תנועת העבודה, ובוודאי שלא ראתי עצמי כשמאל. למרות זאת, הצעתי לו להתאחד עם שינוי. הוא לא היה מוכן לשבת תחת קוהרציג אחת איתנו וליצור מיפלגה. אנשינו לא מצאו איתו שפה משותפת. הייתי מוכן לצרף את החוגגליבון שהוא עמד בראשו, בתנאי שכל האלמנטים ישתתפו. העובדה שלא הסכמתי בסופו של דבר לצירופו של לובה אליאב הוכיחה את עצמה. שמרתי את שינוי כגרעין למשהו יותר גדול.

● **היתה תקופה שבינך ובין אריק שרון שררה אידיליה של ממש...**

הוא היה תלמיד שלי, סטודנט למישר פטים. כך היכרנו והתיידדנו. יתתי המשר פחות שמרו על קשרים הדוקים, אבל חילוקי-דיעות פוליטיים עמוקים הביאו לי ניתוק היחסים בינינו. לא שאנחנו ברוגז, אבל לעיתים מאוד קרובות קורה, בעיקר בארץ, שחילוקי-דיעות משפיעים גם על היחסים האישיים.

● **מה גרם למשבר בינך ובין שרון?**

אני התנגדתי מאוד לעניין פיגוי הברזר אים בפיתח-רפיח. היו לי הרבה הסתייגויות מימית מהפיתוח. אחד המאמרים שלי שאני מאוד גאה בהם, ניבאתי את אשר עתיד לקרות. כך התפתחה דינאמיקה ביחסים בינינו, שהביאה אותם לאן שהם היו.

● **קראתי כסיפור של אמנון בר-זוהר, ששכנעך אותך אריק שרון בלונדון, עברתם ליד כיכר פיקודי לך, ושרון שראה את ההיפים ארכיבי-שיעור אמר לך שהוא מק' נא בהם, וכי גם הוא היה רוצה לגדל שיער ולקצת חרף.**

זה נכת. הוא היה או בדרכו לארצות-הברית ואני הייתי בשבת-שבת בלונדון. חרשנו את כל מועדוני הג'אז של לונדון ונהגנו לחלוף על-פני ילדיה-הפרחים. אריק התקנא בהם מאוד. במיוחד בעובדה שעשו כל שעלה בראשם.

● **כאשר עמד הרמטכ"ל, חיים בר-לב, לפטר אותו מתפקידו כי אלוף פיקודי-דרום, יצאת להגנתו. באתי להגנתו כדי למנוע את סילוק מהצבא. כי השבתי שחבל לבזבז את כ"י שריו הצבאיים.**

● **האם לא הגנת עזיו מתוך ירידות?**

לא, זה לא היה כך. אם כי גם הידידות היתה קיימת. פשוט חשבתי שאריק הוא קצין יוצא מהכלל.

● **ומה היחסים ביניכם היום?**

בסדר. אין בינינו שום ריב ושום חילוקי דעות אישיים, אך כמובן שאני חולק על עמדותיו.

● **נחזור שוב לד"ש. כיצד הת' ברך שמואל תמיר בד"ש?**

הוא רצה מאוד להצטרף לד"ש. אילו הלך לבחירות לבד, לא היה עובר את אחוז החסימה. דווקא ידן התנגד מאוד לקבלתו. העמדנו לו תנאים שהיינו משוכ' נעים שהוא לא יקבל אותם.

● **אתם הצעתם שינוי, הכתחתם לשחרר את הבוחר מפוליטיקאים משופשפים. מדוע צירפתם אליכם שועז ערנבומי כתמיר?**

התקבלה בד"ש החלטה שרשאי להת' קבל לד"ש כל מי שמקבל את התנאים. לידן היתה שיטת תיאום אלגברית. רק מאוחר יותר הבנתי שהשיטה הזאת נועדה לשחרר אותו מקבלת הכרעות. ברגע ש' תמיר קיבל את התנאים, היה כימעט בלתי-אפשרי לומר לו לא.

● **שמעתי שאשתך איימה דע' זוב את ד"ש אם יצטרף תמיר.**

לא, זה לא היה כך. היא עזבה את ד"ש עם הצטרפותה לממשלה. היא עשתה זאת בניגוד לדעתי, וגרמה לי נזק, כי רבים ראו בה דוגמה ועזבו בעקבותיה. אולם

תנועה תלוי בחטיפה מלוד לירושלים, אז מה אני עושה שם בכלל? עוד לפני שידן ירד מהמטוס שאלתי את עצמי מה אני עושה במיפלגה שהמנהיג שלה מוכרח ארצה, וגורלה תלוי במי שיפגוש אותו יתר.

● **יש שמועות כאילו יוגאד ידן...**

הוא אינו סניילי. אני דוחה את הסברה שאותה הגיל ניכרים בו. הוא בעל אינט' לינגציה גבוהה מאוד. עובדה — ברגע שניתק מהפוליטיקה הוא חזר לאיתנו. אבל אז הוא שיגע אותנו עם ההם אומ' רים ל"י שלו ועם ה"וכו' וכו'". זה מזור, האיש הזה לא בא מאיזשהו כפר. הוא היה רמטכ"ל, עמד בראש מכו' אוני' ברסטיא. אדם בעל שם בינלאומי, והוא מודה שהוא מאמין בכל דבר, אפילו בדבר כל-יכך מטורף כמו חתימת מיסמך בדם. הוא האמין גם שהצלחתי לגייס את כל העיתונות הישראלית נגדו. שהיה לי הכוח המאזני הזה. גם את זה אמרו לו. הוא האמין בכך שכל ההתקפות נגדו מתור' מנות על-ידי. אחרי שנואשתי מלשכנע אותו שהעניין אינו בידי, אמרתי לו: תניח לרגע שיש לי כוח דמיוני, שיש לי כוח כזה, מהי תשובתך הפוליטית? הוא שתק.

● **הטרגדיה שלו איומה. אני רציתי, וגם יכולתי, לעשות איתו מלך. אילו נשארה ד"ש באופוזיציה, הוא היה עומד בראש מיפלגה גדולה מאוד. אך הוא העדיף להיות שוליה לבנין, על פני התפקיד שאני הועדתי לו. וזוהי הטרגדיה. איש לא איים על מעמדו. איש לא התחרה בו, לא היו לו בעיות שיש לפרסם. הוא היה מס' 1 ללא עוררין. והוא, כמו ידיו, הרס הכל. הוא התחכך עם כולם, ובסוף נשאר בודד. זוהי טרגדיה איומה.**

● **והאם אתה אינך חלק מה' טרגדיה? הקמת מיפלגה שהפכה אחר-כך למיפלגה אדירה. אחר-כך שנתיים לא נותר ממנה כלום.**

אני נותרתי ללא טרוניה. נותרה בי רק כמיהה: איך זה קרה? הרי ידן היה ברוב הדיעות יותר קיצוני ממני. הוא היה יותר יוני ממני, הוא תמך ברעיונות הכי קיצוניים של שינוי. הוא לא רצה בצירוף ל"ע, כי יש להם שני שרים על שני חברי-כנסת והם מקבלים מימון-מיפלגות. ומה קרה בסוף? היו לו שלושה שרים על שלושה בכ"י, ונשאר לו מימון מפלגות שהוא לא ידע מה לעשות איתו.

● **שגיאה נוספת שגך היתה ציר רופני של אישה-הביטוח שלמה אליהו ד"ש.**

חיפשתי מנהיג שימשוך את הקולות (המשך בעמוד 74)

תמורת ניד שאפילו עדישים לא היו בו. תמורת גינונים של שררה. זהו הפלא של ד"ש. ייגאל ידן בא לד"ש בודד, ללא רע. ללא חבר, ללא מכה, ומקץ שנתיים עזב את הפוליטיקה בלא תומך אחד. הוא נותר ערירי, כשהוא מסוכסך עם כל תומי

● **האם אשיותו של תמיר לא הצדיקה הטלת וטו?**

זו היתה שגיאה גדולה מאוד, פטאלית. מיום הכל נראה אחרת. אז קיבלה ד"ש החלטה של צירוף אוטומטי. החלטה מוט' עית. רוב האנשים תמכו. בהחלטה ויצא אבסורד, ר"ץ. שהיתה קרובה אלינו בד"י עותיה. נשארה בחוץ והמרכז-החופשי נכנס.

● **עבדת עם תמיר. מה דעתך עליו?**

אין ספק שהוא אדם מוכשר מאוד. בעל כושר-ביטוי נדיר וכושר-עבודה רב. אך בכל המחמאות האלה יש רק בעיה אחת: כשזה נוגע לקידום מעמדו האישי, הוא ישבור וינתק כל מיסגרת שבחוכה הוא מצוי. כמו ששעה בכל מיפלגה, כך עשה גם בד"ש. הוא מוכן לעבור מיפלגה למיפלגה ולאמץ לעצמו כל השקפת עולם, בלי שום בעיות ובלו שום היסוסים. כש' בא לד"ש הכריז שהוא גיתק עצמו באופן סופי מהשקפת-העולם של ארץ-ישראל-השלימה.

● **שמעתי כי עם היוודע עי הי**

כיו. זוהי תופעה שאין לה מקביל בפר' לטיקה.

הרבה מאוד מהשקיעה של ד"ש קשורה באישיות של ידן. הוא היה מוכן להאמין לכל מה שסיפרו לו, ביחוד אם השם רובינשטיין היה בתוך הסיפור. הוא סיפר, למשל, שכאשר סטף ורטהיימר, מרדכי וירשובסקי ואני החלטנו על פרישה מד"ש, חתכנו את ורידי ידנו וחתמנו בדם על מיסמך הפרישה. כששאלו אותנו מניין לקח את הסיפור, השיב כמנהגו: אומרים לי.

● **מי אמר לו?**

בזמנו האמנו שאלה אנשי המרכז החופשי, אבל הוא מכחיש שזה היה תמיר שסיפר לו את הסיפור הזה.

● **המאבק בינך ובין תמיר עז יוגאד ידן הגיע לממדו גבוה, באי שר שניכם הגעתם לשדה-התעופה כדי לקבד את פניו. אתה ניסית להניאו מלהצטרף לממשלה ותמיר נסחב לשכנעו לעשות ההיפך. ו' תמיר נסע אתו לכסוף לבד לירוש' לים והכריז טענו כי אותה נסיעה הכריעה לכסוף את הכף לטובת ה' הצטרפות לממשלה.**

יש גבול למה שאדם יכול לעשות. אני זוכר שאמרתי לעצמי שאם גורלה של

היא הביעה את התנגדותה להצטרפותו של תמיר ואמרה לו בצורה גלוויה שהיא מת' נגדת לו.

● **מדוע לא מנעת את צירופו? כי צריך להבין שאחרי שנתקבלה הח' לטה, הייתי צריך להטיל וטו אישי כדי למנוע את קבלתו.**

● **האם אשיותו של תמיר לא הצדיקה הטלת וטו?**

זו היתה שגיאה גדולה מאוד, פטאלית. מיום הכל נראה אחרת. אז קיבלה ד"ש החלטה של צירוף אוטומטי. החלטה מוט' עית. רוב האנשים תמכו. בהחלטה ויצא אבסורד, ר"ץ. שהיתה קרובה אלינו בד"י עותיה. נשארה בחוץ והמרכז-החופשי נכנס.

● **עבדת עם תמיר. מה דעתך עליו?**

אין ספק שהוא אדם מוכשר מאוד. בעל כושר-ביטוי נדיר וכושר-עבודה רב. אך בכל המחמאות האלה יש רק בעיה אחת: כשזה נוגע לקידום מעמדו האישי, הוא ישבור וינתק כל מיסגרת שבחוכה הוא מצוי. כמו ששעה בכל מיפלגה, כך עשה גם בד"ש. הוא מוכן לעבור מיפלגה למיפלגה ולאמץ לעצמו כל השקפת עולם, בלי שום בעיות ובלו שום היסוסים. כש' בא לד"ש הכריז שהוא גיתק עצמו באופן סופי מהשקפת-העולם של ארץ-ישראל-השלימה.

● **שמעתי כי עם היוודע עי הי**

כיו. זוהי תופעה שאין לה מקביל בפר' לטיקה.

הרבה מאוד מהשקיעה של ד"ש קשורה באישיות של ידן. הוא היה מוכן להאמין לכל מה שסיפרו לו, ביחוד אם השם רובינשטיין היה בתוך הסיפור. הוא סיפר, למשל, שכאשר סטף ורטהיימר, מרדכי וירשובסקי ואני החלטנו על פרישה מד"ש, חתכנו את ורידי ידנו וחתמנו בדם על מיסמך הפרישה. כששאלו אותנו מניין לקח את הסיפור, השיב כמנהגו: אומרים לי.

● **מי אמר לו?**

בזמנו האמנו שאלה אנשי המרכז החופשי, אבל הוא מכחיש שזה היה תמיר שסיפר לו את הסיפור הזה.

● **המאבק בינך ובין תמיר עז יוגאד ידן הגיע לממדו גבוה, באי שר שניכם הגעתם לשדה-התעופה כדי לקבד את פניו. אתה ניסית להניאו מלהצטרף לממשלה ותמיר נסחב לשכנעו לעשות ההיפך. ו' תמיר נסע אתו לכסוף לבד לירוש' לים והכריז טענו כי אותה נסיעה הכריעה לכסוף את הכף לטובת ה' הצטרפות לממשלה.**

יש גבול למה שאדם יכול לעשות. אני זוכר שאמרתי לעצמי שאם גורלה של

היא הביעה את התנגדותה להצטרפותו של תמיר ואמרה לו בצורה גלוויה שהיא מת' נגדת לו.

● **מדוע לא מנעת את צירופו? כי צריך להבין שאחרי שנתקבלה הח' לטה, הייתי צריך להטיל וטו אישי כדי למנוע את קבלתו.**

● **האם אשיותו של תמיר לא הצדיקה הטלת וטו?**

זו היתה שגיאה גדולה מאוד, פטאלית. מיום הכל נראה אחרת. אז קיבלה ד"ש החלטה של צירוף אוטומטי. החלטה מוט' עית. רוב האנשים תמכו. בהחלטה ויצא אבסורד, ר"ץ. שהיתה קרובה אלינו בד"י עותיה. נשארה בחוץ והמרכז-החופשי נכנס.